

Warszawa, dnia 22 czerwca 2026 r.

Fundacja Wolne Sądy
Aleje Ujazdowskie 37/2
00-540 Warszawa
kontakt@wolnesady.org

Szanowny Pan
Waldemar Żurek
Minister Sprawiedliwości

Ministerstwo Sprawiedliwości
Aleje Ujazdowskie 11
00-950 Warszawa

PETYCJA

w sprawie nowelizacji art. 61 § 2 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych

Fundacja Wolne Sądy jako organizacja działająca na rzecz umacniania niezależności sądów i niezawisłości sędziów pragnie zwrócić się do Pana jako Ministra Sprawiedliwości o podjęcie działań legislacyjnych zmierzających do nowelizacji art. 61 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 334 z późn. zm.) poprzez przywrócenie referendarzom sądowym i asystentom sędziów pozaaplikacyjnej ścieżki dostępu do ubiegania się o powołanie na urząd sędziego sądu rejonowego.

Ustawa z dnia 11 maja 2017 r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 1139) uchyliła m.in. art. 61 § 3 i 4 u.s.p. oraz art. 65 ust. 3 ustawy o KSiP, dodając przepis przejściowy z terminem do 21 czerwca 2024 r. Termin ten w całości przypadł na okres funkcjonowania KRS w składzie ukształtowanym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 3), której niezależność została zakwestionowana w orzecznictwie Sądu Najwyższego (m.in. uchwała połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r. (sygn. BSA I-4110-1/20)), Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (m.in. wyrok ETPCz z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie *Wałęsa przeciwko Polsce*, nr 50849/21) oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (m.in. wyrok TSUE z dnia 19 listopada 2019 r. w sprawach połączonych C-585/18, C-624/18 i C-625/18; A.K. i in. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa).

Referendarze i asystenci sędziów utracili, bezpowrotnie z mocy ustawy, uprawnienia do objęcia urzędu sędziowskiego – bez możliwości realizacji uprawnienia do ubiegania się o te stanowiska oraz weryfikacji ich kompetencji przed konstytucyjnie umocowanym organem, jakim jest Krajowa Rada Sądownictwa, której kadencja rozpoczęła się 15 maja 2026 r. Obecny stan narusza art. 60 Konstytucji RP – co wskazał również Rzecznik Praw Obywatelskich w piśmie do Ministra Sprawiedliwości z 2024 r. – a w zestawieniu z utrzymaną ścieżką pozaaplikacyjną dla adwokatów, radców prawnych i notariuszy (art. 61 § 2 pkt 4 u.s.p.) stanowi nieuzasadnione różnicowanie podmiotów o porównywalnych kwalifikacjach zawodowych, sprzeczne z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP.

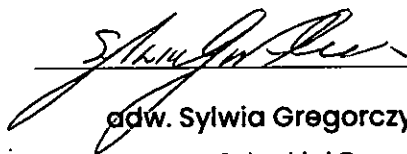

RPW/267782/2026 P
Data: 2026-06-26

Osobną kwestią wymagającą pilnego rozważenia jest wymiar kadrowy. W warunkach narastającej od lat zapaści obsadowej sądów powszechnych i kumulujących się wakatów sędziowskich kandydatury referendarzy i asystentów sędziów stanowią zasób, którego dalsze pomijanie jest trudne do racjonalnego uzasadnienia. Są to osoby legitymujące się wieloletnim doświadczeniem orzecznictwem zdobytym bezpośrednio w strukturach wymiaru sprawiedliwości, znające specyfikę pracy sądów od strony praktycznej i dysponujące udokumentowanymi kwalifikacjami zawodowymi. Ich kandydatury – w obecnym stanie skumulowanych niedoborów kadrowych – wymagają poważnego rozważenia jako element systemowej odpowiedzi na kryzys obsady stanowisk sędziowskich.

Fundacja wnosi o nowelizację art. 61 § 2 u.s.p. rozszerzając krąg podmiotów uprawnionych do ubiegania się o urząd sędziego sądu rejonowego o referendarzy sądowych i asystentów sędziów spełniających warunek stażu.

Z wyrazami szacunku

adw. Sylwia Gregorczyk-Abram

Członkini Zarząd

Fundacji Wolne Sądy